

QÜESTIONARI SOBRE LES MESURES PER PROTEGIR ELS DRETS HUMANS EN PERÍODE COVID-19

Aquest qüestionari té com a finalitat:

- 1) Recopilar mesures o bones pràctiques adoptades per les entitats i persones membres del consell assessor de l'Estructura de Drets Humans de Catalunya per mitigar els efectes socials de la pandèmia.
- 2) Facilitar dades i informació a l'Estructura per elaborar recomanacions sobre les mesures adoptades per les autoritats per protegir la població i garantir el gaudi dels drets humans i les llibertats fonamentals, incloent persones i grups que corren el risc de ser discriminats o exclosos socialment.

Nom de l'entitat: Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

Nom de la persona del Consell Assessor de l'EDHC que respon el qüestionari: Enric Morist

PRIMERA PART:

Quines mesures o bones pràctiques ha adoptat la vostra entitat (o entitats que conegueu) per fer front als efectes sanitaris i socials generats per la pandèmia Covid-19:

A nivell operatiu:

Creant plans de contingència adaptats per àrees/serveis seguint els protocols del Departament de Salut i del Procicat.

Fent una comunicació activa dels plans de contingència, incrementant les reunions per fer-ne seguiment

Creant comitès de crisi buscant transversalitat i verticalitat, equip directiu, tècnics, patronat... que tots els equips hi fossin representants

Implementant noves eines de comunicació telemàtica.

Teletreballant, flexibilitzant els horaris, incrementant la confiança cap a les persones treballadores.

Facilitant la conciliació per garantir un ple equilibri entre la vida laboral i familiar.

Redistribuint les tasques per equilibrar els volums de feina

Implementant el treball per objectius.

Utilitzant diferents plataformes com Zoom, Jitsi, Teams, Google Meet...

Començant a treballar al núvol.

Donant tauletes i portàtils als seus equips perquè poguessin teletreballar.

Focalitzant-se en els serveis essencials i necessitats bàsiques

En l'àmbit d'atenció als usuaris: tenint reserva de material sanitari, intensificant el contacte per altres vies no presencials, focalitzant-se en els serveis essencials i necessitats bàsiques i incrementant el suport emocional en aquelles persones ateses.

Oferint serveis mitjançant videotrucades i intensificant els serveis per aquestes vies

Accions de formacions grupals online

Realitzant infografies amb recomanacions per als usuaris

Oferint més serveis i espais per atendre més gent

Donant productes de primera necessitat i àpats

Tornant a utilitzar el servei telefònic tradicional en casos de bretxa digital

Donant suport a les persones ateses amb la digitalització, realització de tràmits, cerca d'ajudes, suport econòmic, i d'altres.

Enumereu les persones o col·lectius que han estat destinatàries d'aquestes mesures o bones pràctiques:

Personal contractat de les entitats del Tercer Sector Social, persones voluntàries i persones usuàries en l'àmbit de la gent gran, infància, dones, de l'exclusió social, de la salut mental, del sensellarisme, pacients oncològics, de les drogodependències, de la discapacitat intel·lectual i física, del poble gitano i de les persones tutelades. En clau d'assistència humanitària derivada de la COVID s'ha arribat a atendre a 700.000 persones

A quina dimensió de la democràcia i objectiu del Pla de Drets Humans de Catalunya es corresponen les mesures o bones pràctiques assenyalades?:

Pel que respecta als treballadors i treballadores de les entitats socials, les mesures fan referència als objectius del Pla de gaudir de salut i de benestar en el lloc de treball, amb el dret a la participació en la presa de decisions i amb el dret a la informació i al consentiment de totes les modificacions que es produeixin per adaptar les tasques a la nova situació.

Pel que respecta a les persones usuàries, les mesures implementades es corresponen amb els drets a ser ateses amb totes les mesures de protecció necessàries i a rebre aquesta atenció amb uns estàndards de qualitat.

En total, considerem que les mesures assenyalades es corresponen amb els objectius 1, 2, 3, 4, 7, 10, 16, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 26 i 28

SEGONA PART:

Considereu que les autoritats han adoptat per acció o omissió, durant la pandèmia, algunes mesures que hagin pogut tenir un efecte limitador sobre els drets humans? Quines?:

Segons organitzacions en defensa dels Drets Humans, durant l'Estat d'Alarma es van vulnerar de manera flagrant els drets humans de les persones grans que es trobaven en residències geriàtriques. Concretament, es van vulnerar el dret a la salut, a la vida, a la no discriminació, a la vida privada i familiar i a una mort digna. Si aquests casos es van produir va ser perquè per acció o per omissió les autoritats no van establir un control rigorós sobre què succeïa en les residències durant els primers mesos i només en casos on s'evidencià molt mala praxi per part dels gestors de les residències, l'administració es decidí a actuar i a intervenir-les. (<https://www.es.amnesty.org/en-que-estamos/noticias/noticia/articulo/madrid-cataluna-las-personas-mayores-en-residencias-han-sufrido-desde-marzo-cinco-violaciones-de-derechos-humanos-y-ahora-podrian-volver-a-sufrir-algunas-de-ellas/>)

Les severes restriccions de mobilitat que es van imposar durant l'Estat d'Alarma també van limitar els drets dels nens i les nenes: l'excessiu confinament tingué en la seva salut física i mental, els exposava més a patir situacions de violència física i psicològica a la llar i en el cas del tancament dels centres educatius n'accentuà la bretxa digital, el que feu que aquells alumnes de famílies més vulnerables no poguessin seguir les classes telemàtiques amb normalitat. (<https://www.hrw.org/es/news/2020/04/21/covid-19-una-lista-de-verificacion-de-derechos-humanos>) . També cal destacar la cancel·lació durant els primers mesos (i posteriors restriccions) de les activitats de lleure educatiu i, per tant, la vulneració del dret al lleure i la inclusió social de molts infants en situació vulnerable.

La pandèmia i més específicament les restriccions de mobilitat per afavorir el distanciament social ha provocat un increment i agreujament de les patologies mentals, el que ha provocat que en aquest col·lectiu es vulnerés el seu dret a la salut i a rebre una atenció mèdica adequada.

Les persones amb discapacitat també han vist vulnerats els seus drets davant de mancances evidents en l'accessibilitat en les informacions de salut pública (lectura fàcil, subtitulació, audiodescripció, Braille, interpretació en llengua de signes, etc.).

El confinament i el tancament de negocis (sobretot restauració i comerç) ha tingut un impacte molt negatiu sobre el dret al treball que empara a tota la població treballadora; les mesures substitutòries impulsades des del govern (ERTOS i subsidis) han sigut del tot insuficients per pal·liar-ne l'impacte econòmic. S'ha donat un especial impacte en els Centres Especials de Treball (CETs) i en les empreses d'inserció laboral.

La restricció de mobilitat i el toc de queda ha comportat que persones vivint en situació d'exclusió social o en situació administrativa irregular hagin hagut de fer front a un major risc de patir sancions o d'exposició a la Covid-19, també s'han donat casos que persones en situació de sensellarisme han sigut denunciades per incomplir les mesures de confinament. En aquest context, s'han evidenciat males pràctiques per part dels cossos i forces de seguretat de l'estat a l'hora de fer complir les restriccions amb usos desproporcionats de la força.

El relator de les Nacions Unides pels Drets Humans en el seu informe sobre Espanya denuncià que s'havien vulnerat els drets humans de les persones migrades temporeres que foren contractades durant la pandèmia per recollir hortalisses en els camps del sud del país. Concretament es denuncia que malgrat que se'ls va considerar treballadors essencials, ni el Govern ni les empreses van prendre mesures per a protegir-los de la Covid-19 i als que van emmalaltir no se'ls va garantir l'atenció mèdica adequada.

<https://news.un.org/es/story/2020/06/1476662>

Sobre l'anterior qüestió: aquestes mesures estaven previstes legalment? Eren necessàries per respondre a la situació de Covid-19? Són o van ser mesures aplicades de forma proporcionada? Van afectar especialment a determinats col·lectius? Poden haver tingut algun caràcter discriminatori?

Les mesures aplicades per les diferents administracions per contenir la pandèmia de la Covid-19, estan contemplades en el nostre ordenament jurídic. No obstant això, a causa de la seva aplicació de manera sobtada, en molts moments han posat en dubte la distribució de competències entre les diferents administracions locals, autonòmiques i estatal i han evidenciat una important descoordinació i improvisació entre els diferents departaments de cadascuna d'aquestes. Especialment relacionat amb el nostre àmbit es troba un gran nombre de casos locals de descoordinació amb el Tercer Sector social i les oficines de Serveis Socials Bàsics, o fins i tot el tancament de funcions i activitat d'aquests segons en els casos més extrems.

És important posar de manifest, que aquestes mesures han tingut un impacte desigual en funció de la situació social i econòmica, agreujant la situació de vulnerabilitat i d'exclusió en què ja es trobaven col·lectius com les persones sense llar, les persones que formaven part de l'economia submergida, els treballadors i treballadores precàries, aquelles persones amb dificultats per accedir a un habitatge digne o víctimes de la pobresa energètica, persones amb trastorns de salut mental o amb problemes d'addicions, etc.

Des del Tercer Sector considerem que la resposta de l'administració no ha tingut en compte aquests determinants i que això ha comportat una vulneració dels drets socials i econòmics d'aquestes persones. L'escut social posat en marxa fins al moment ha sigut insuficient per revertir la situació de precarietat i de pobresa d'una part important de la població i ens preocupa que en els pròxims mesos la situació d'emergència social empitjori degut a la lentitud dels processos burocràtics per l'extensió de l'Ingrés Mínim Vital (afecta menys del 5% d'aquells que hi tindrien dret) i a l'evolució dels Expedients de Regulació Temporal d'Ocupació (ERTO).

Quines mesures creieu que caldria adoptar en aquest marc per enfortir la garantia de drets?:

Des del Tercer Sector considerem que les mesures de caràcter social i econòmic que caldria implementar per enfortir la garantia de drets i donar resposta a les creixents necessitats socials derivades de la pandèmia de la Covid-19 són:

- Assegurar, de forma urgent, la correcta coordinació amb el govern espanyol per garantir la compatibilitat entre l'Ingrés Mínim Vital i la Renda Garantida de Ciutadania.

- Garantir l'accessibilitat en totes les informacions de salut pública
- Augmentar la inversió social en la infància i les famílies, amb perspectiva de drets i d'equitat, de manera que es tingui en compte de manera prioritària els infants i les famílies més vulnerables.
- Dissenyar un pla d'impacte sobre la bretxa digital i assegurar l'accés a Internet per a totes les persones com un dret fonamental.
- Assegurar la protecció en matèria habitacional mentre duri l'emergència i Aprovar un Pla Nacional de l'Habitatge a Catalunya per assegurar l'accés a un habitatge digne com a mesura fonamental per garantir els mínims vitals i d'independència personal.
- Seguir desenvolupant les mesures recollides en l'Acord per una Catalunya social, signat pel Govern de la Generalitat, la Taula d'entitats del Tercer Sector Social i la Confederació empresarial del Tercer Sector Social que estableix les línies i el model de recuperació davant de l'actual crisi generada per la Covid-19 en matèria social.
- Garantir un òrgan de coordinació i seguiment sobre l'evolució de l'afectació de la pandèmia de la Covid-19 en els col·lectius vulnerables i les entitats socials amb la participació del Tercer Sector Social que serveixi per acordar propostes concretes.
- Mentre perduri la situació de pandèmia de la Covid-19 a Catalunya, i d'acord amb els protocols que determini Salut Pública en cada moment, assegurar la protecció de la salut dels i les professionals i del voluntariat, facilitant mecanismes d'adquisició del material de protecció necessari en cada cas, i assegurant la màxima coordinació amb els equips de Salut per la realització de proves diagnòstiques a totes les persones que desenvolupen serveis i activitats presencials d'atenció a les persones en el marc del Tercer Sector Social.
- Reforçar les xarxes comunitàries en totes les polítiques socials arreu del territori, potenciant els projectes comunitaris i el treball educatiu d'entorn en les zones i els barris socioeconòmicament més vulnerables, amb una dotació pressupostària acord amb la situació de crisi social i econòmica provocada arran de la pandèmia de la Covid-19.
- Dissenyar i ampliar les mesures per fer front al pagament del deute vinculat a les moratòries i prorrateig de les quotes hipotecàries actuals aplicades a les famílies mentre duri l'emergència sanitària.
- Reforçar el Pla de contingència dels centres residencials arran de la pandèmia de la Covid-19, garantint les mesures de seguretat i de protecció en relació amb les persones grans i les persones amb discapacitat i salut mental de residències.
- Mentre persisteixi la pandèmia de la Covid-19 a Catalunya i davant l'aplicació de mesures preventives per contenir possibles brots, instar als òrgans de contractació a no suspendre contractes públics per la provisió de serveis d'atenció a les persones, garantint el pagament dels sobre costos generats per l'adaptació dels serveis a les noves mesures
- Crear un fons extraordinari per a la infància i l'adolescència sustentat per les transferències que es facin a les comunitats autònomes per altres fons d'ingressos europeus i pròpies del govern català amb l'objectiu de crear una reserva que pugui esmorteir els efectes presents i futurs de la crisi sanitària actual sobre la infància i l'adolescència de Catalunya.
- Aprovar les normes legals que regulin els permisos retribuïts en previsió d'increment de persones a l'atur, plantejant mesures per facilitar la inserció laboral i formativa i la conciliació amb la vida familiar, especialment pel que fa a les famílies monoparentals i aquelles amb infants o persones dependents a càrrec.
- **Impulsar la Llei del Tercer Sector amb l'objectiu de comptar amb un marc normatiu que reconegui el paper del tercer sector en l'acompanyament de les persones per a la seva inclusió social i la defensa del seus drets**

Data: 04/02/2021